

จุฑาทิพย์ พรนาคนโกษา²
ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ³
ดร.ปะการัง ชื่นจิตร⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน และเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน จำแนกตาม เพศและสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชนเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 130 คน โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่หามาได้โดย การสุ่ม ผู้นำชุมชนแต่ละชุมชน ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการหาความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard- Deviation) สถิติทดสอบค่าที (T-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : F-test) โดยใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีภาพรวมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน ในรายด้าน ให้ความสำคัญเห็นในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ รองลงมา คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความน่าเชื่อถือ คือระดับน้อย และน้อยที่สุด คือ ด้านจิตสาธารณะ (กิจกรรมจิตอาสาและทารบารมี) 2) ผู้นำชุมชนที่มีเพศและสถานภาพแตกต่างกันจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน (ทดสอบระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05)

¹ บทความเรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน : กรณีศึกษาผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรมหาบัณฑิต (สาขาผู้นำภาครัฐและภาคเอกชน) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ กลุ่มวิชาการรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

⁴ อาจารย์ กลุ่มวิชาการรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้การดำเนินชีวิตแบบทุนนิยมเสรี มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ยุคปัจจุบัน ทำให้ประชาชนในประเทศไทยมีผลกระทบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในแง่มุมต่างๆ ทำให้เกิดค่านิยมทางสังคม ที่เน้นวัตถุนิยมมากกว่าค่านิยม ก่อให้เกิด พฤติกรรมด้านจริยธรรม ที่อยู่ในจิตใจของมนุษย์ เปลี่ยนแปลงไปทำและมีผลกระทบต่อปัญหาผู้นำขาดจริยธรรม และคุณงามความดี เพราะฉะนั้น ผู้นำชุมชนจึง เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญในชุมชน เป็นหัวหน้า เป็นผู้แทน เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้วางแผน ร่วมกับประชาชน องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ ในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน สังคม เพื่อร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆในชุมชน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เป็นต้น จะเห็นได้จาก การขาดจริยธรรมของผู้นำชุมชน ผู้นำขาดความมีระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ขาดความน่าเชื่อถือ ขาดคุณธรรมด้านจิตสาธารณะ ฉะนั้นจากสาเหตุดังกล่าว การที่ผู้นำชุมชนขาดจริยธรรม ก่อให้เกิดผลเสียต่อประชาชนในชุมชนนั้นๆ และนำพาซึ่งปัญหาการปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาองค์กร ชุมชน สังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้า การขาดจริยธรรม หมายถึง การขาดศีลธรรม ดังนั้น การที่ประเทศชาติจะพัฒนา และเป็นปึกแผ่นมั่นคง ต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก โดยเริ่มต้นที่ สถาบันครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเด็ก และเยาวชนซึ่งเป็นกำลังของประเทศชาติ ต้องเรียนรู้ ยึดถือหลักการ เหตุผล และค่านิยมที่ถูกต้อง ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันระดมสมอง พร้อมเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปัญหาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ยังไม่เพียงพอ ต่อการขับเคลื่อน ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังอำนาจที่สำคัญที่สุดและเป็น รากฐานในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างให้คนไทยเป็นคนดี มีคุณธรรม มีค่านิยมที่ถูกต้อง จริยธรรมจึงเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติดี มีความถูกต้องในการกระทำต่างๆของบุคคล ข้อปฏิบัติ ข้อกำหนดของจริยธรรมพื้นฐาน ที่มาจากขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อศาสนา ศีลธรรม คุณธรรม และแนวคิดปรัชญาที่มุ่งให้บุคคลประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงามยุพา ปราชญ์กาล (2551) ผู้วิจัย เห็นได้ว่า ปัญหาการขาดจริยธรรม ของผู้นำชุมชน ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเพราะ โดยพื้นฐาน ผู้นำชุมชนต้องเป็นบุคคลที่มีจริยธรรม สุวีระ ทรงเมตตา (2543) ได้ให้ความหมายของผู้นำ ว่าเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ยกย่อง ให้เป็นหัวหน้าและเป็นผู้ตัดสินใจ เนื่องจากมีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา และจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาไปในทิศทางที่ต้องการเพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือชาวบ้านและประชาชน และร่วมกันทำสิ่งที่ดีงาม จนบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้นำชุมชนจึงมีบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบที่จำต้อง เป็นผู้วางแผน เป็นผู้บริหารงาน เป็นผู้นำในการศึกษา ให้ข้อมูลต่างๆ ที่ทันสมัยแก่สมาชิก ในสังคม ชุมชนต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆตลอดจนการปฏิบัติการควบคุมติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม

เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาผู้นำชุมชนในด้านจริยธรรม เพื่อจัดปัญหาต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ชุมชนแต่ละชุมชน โดยพื้นฐานสังคมเล็กๆ เพราะผู้นำชุมชนคือบุคคลที่มีความสำคัญในชุมชน หากตัวผู้นำชุมชนมีจริยธรรมสูง และเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชนก็จะสามารถแก้ไขปัญหา พัฒนาชุมชน ให้ประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม อยู่ในกรอบของคุณงาม ความดี ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างมาก ที่จะศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน โดยศึกษาเฉพาะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน จำแนกตามเพศ และสถานภาพ

ขอบเขตการศึกษา

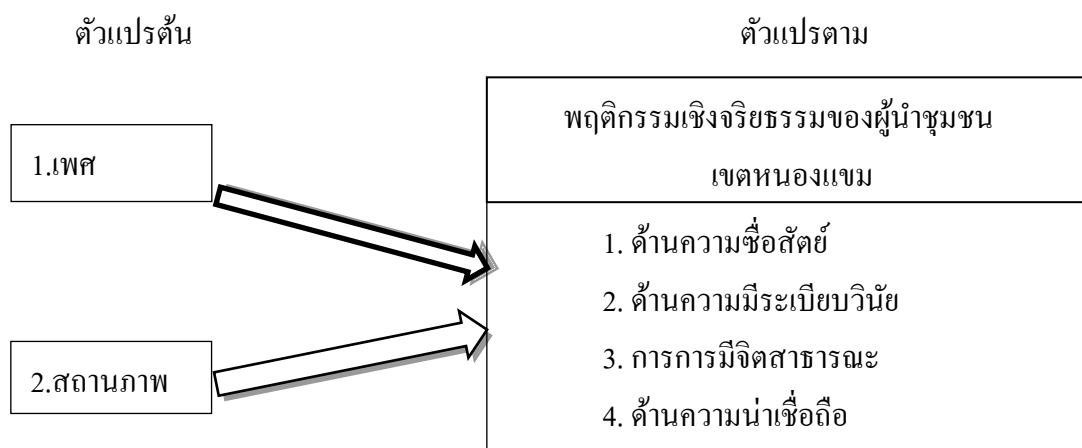
ขอบเขตของการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครเพื่อเปรียบเทียบผู้นำชุมชนด้านจริยธรรม มุ่งเน้นการกระทำด้านจริยธรรมและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติ พัฒนาชุมชน องค์กร สังคม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน ชุมชนที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 20 ชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากการออกแบบสอบถามและการตรวจสอบรายการ (Check list)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน
2. ทำให้ทราบและเข้าใจพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน มีความแตกต่างกัน อย่างไร
3. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย มาพัฒนา ชุมชน หมู่บ้าน ประชาชนทั่วไป นักศึกษา ตลอดจนบุคคลผู้มีความสนใจในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการวิจัยโดยอาศัยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้ารวบรวม เก็บข้อมูล จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ตำรา เอกสาร รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการศึกษา ด้านจริยธรรมของผู้นำชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ (1). ด้านความซื่อสัตย์ (2). ด้านความมีระเบียบวินัย (3). ด้านจิตสาธารณะ(และทานบารมี) และ (4). ด้านความน่าเชื่อถือโดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามจำนวน 120 ชุด แก่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้รับคืนมา จำนวน 118 ชุด แบบสอบถามที่ตอบกลับมา สามารถนำมาใช้ได้ทั้งสิ้น จำนวน 115 ชุด

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 118 คน ส่วนใหญ่พบว่า เป็นผู้หญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 เป็นผู้ชายจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 118 คน ส่วนใหญ่มี สถานภาพ สมรส จำนวน 55คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมา ได้แก่สถานภาพ โสด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 และ สถานภาพ หม้าย/หย่า จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ให้ความสำคัญเห็นในระดับมาก ในรายด้าน ให้ความสำคัญเห็นในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา คือ ด้านความมีระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ย 4.25 ด้านความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.24 และ น้อยที่สุด คือ ด้านจิตสาธารณะ (กิจกรรมจิตอาสาและทานบารมี) มีค่าเฉลี่ย 4.12 ตามลำดับ

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 118 ฉบับ พบว่า เมื่อทดสอบค่า (T-test) พบว่า เพศที่ต่างกันจะมีค่าเฉลี่ย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชนทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม สถานภาพ โดยรายด้าน พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผู้นำชุมชนทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้ข้อสรุปและประเด็นที่น่าสนใจ สมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้ ภาพรวม ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ให้ความสำคัญเห็นในระดับมาก ในรายด้าน ให้ความสำคัญเห็นในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ย 4.37 รองลงมา คือ ด้านความมีระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ย 4.25 ด้านความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.24 และน้อยที่สุด คือ ด้านจิตสาธารณะ (กิจกรรมจิตอาสาและทราบดี) มีค่าเฉลี่ย 4.12 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของฤกษ์ชัย คุณูปการ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของแต่ละสังคมมักจะมีความสัมพันธ์กับระบบศีลธรรมของสังคมนั้น พบว่า จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา คนไทยเคยชินกับการอบรมสั่งสอนของพระพุทธศาสนา รู้จักละอายและเกรงกลัวต่อบาป จึงทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านจิตสาธารณะ ทราบดี และด้านความน่าเชื่อถือ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกันในด้านจริยธรรมเช่นกัน และชุตินา สันทรัพย์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต3 พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมากในรายด้าน ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านจิตสาธารณะ และด้านอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกันในด้านจริยธรรมเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษา วิจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่ามี ด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความมีจิตสาธารณะ และความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ยังไม่มีความสมบูรณ์เพียงพอ เพราะการวิจัยในเรื่องของจริยธรรมยังมีเรื่องอื่นๆที่ต้องทำการศึกษายิ่งมาก ทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของด้านจริยธรรมที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ใน 4 ด้านเท่านั้น
2. สถานที่ฝึกอบรมในชุมชน บางชุมชนไม่มีสถานที่ หรือชุมชนเล็กและน้อยมาก
3. การวิจัย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้นำชุมชน เป็นการพัฒนาบุคคลทางด้านจริยธรรม พบว่ายังขาดแคลนผู้มีความรู้ ด้านจริยธรรมหรือศีลธรรม และปัจจุบันบุคลากรน้อยมาก
4. ขาดปัจจัย 4 ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
5. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้วิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม มีความเห็นว่า ครั้งต่อไปเห็นควร ให้มีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย

บรรณานุกรม

จรัส พัทธมราชศักดิ์ และคณะ . (2551) . พระพุทธศาสนา 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ปราชญา กล้าผจญ . (2544) . คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ. บริษัทเขตโล่การพิมพ์ ปานทิพย์ ศุภนคร . (2557) . จริยศาสตร์ ETHICS (พิมพ์ครั้งที่3).กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ . (2543) . พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม (พิมพ์ครั้งที่1) สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ชัยพร วิชาวุธ และคณะ 2525 , 22-43 Roger Boger (1855 ,411) Carter V.Good (1854,314) ,ปานทิพย์ ศุภนคร,2557,58) ประภาศรี สีหอำไพ 2540 , หน้า 17-18เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2540,หน้า18-18) ,บุญมี แทนแก้ว (2538, 150 - 170) สมบูรณ์ ศาสดาชีวิน (2524, 151)

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ . (2552) . ความรู้คู่คุณธรรม Knowledge and morality(พิมพ์ครั้งที่3).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาวดี ธาราศรีสุทธิ และ กัลยาณ อินทุสุต ,2550 , 1

ลำดวน ศรีมณี . (2538) . จริยธรรมและจริยศาสตร์ตะวันออก(Morality and Ethics of the East) โรงพิมพ์

บริษัท สหธรรมิก จำกัด

วีระ สมบูรณ์ . (2551) . ทฤษฎีการเมืองกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (พิมพ์ครั้งที่1).

กรุงเทพมหานคร:

บริษัทภาพพิมพ์ จำกัด.

ยุพา ปราชญากุล .(2551) . จริยธรรมการเมือง (พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพมหานคร: บริษัทเดอะก๊อปปี้วันเซ็น

เตอร์.

วิทย์ วิศทเวทย์ และ เสฐียรพงษ์ วรรณปก .(2551). พระพุทธศาสนา (พิมพ์ครั้งที่8).

กรุงเทพมหานคร: สำนัก

พิมพ์บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด.

สุรเดช สำราญจิตต์ .(2550) . พฤติกรรมการสอนวิชาสุขศึกษา1 (พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุวิระ ทรงเมตตา .(2543). เทคนิคภาวะผู้นำยุคใหม่.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ.

พระอาจารย์อุทัย สิริธโร .(2552). แสงธรรมนำใจ เล่ม 3 ภพภูมิ (พิมพ์ครั้งที่ 1) .

กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ศิลป์สยามบรรณกิจและการพิมพ์.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์, (2543) , 55-57

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร .(2551). รุ่นที่ 58 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ.2550-2578, 75-78.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน . (2552) . ทฤษฎีต้นไม้อันงาม บ้านจอมยุทธ ค้นหาเมื่อ 20 มกราคม 2552, จาก

<https://www.baanjommyut.com/library/ethics/05.html>

บ้านจอมยุทธ .(2543). โคลเบอร์ก ค้นหาเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2552 , จาก

<https://www.baanjommyut.com/library/ethics/05.html>

บ้านจอมยุทธ . (2543) . Aristotle ค้นหาเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2552 จาก

https://www.baanjommyut.com/library_3/extension-1/social_animals/01.html

ไทยรัฐออนไลน์ . (2555) . หลักจริยธรรม ค้นหาเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2552 , จาก

<https://www.thairath.co.th/content/275554>

สมบูรณ์. (2014) . บทความเรื่องเด็กไทยควรมีคุณธรรมจริยธรรมใส่จิตใจให้พระบรมราชาบาทของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พิมพ์ในหนังสือวันเด็กปี พ.ศ.2534 ค้นหาเมื่อ 20 มกราคม

2552, จาก <https://jounjoue.wordpress.com>

ธรรมะกับชีวิต . (2015) . การอยู่ร่วมกันในสังคม การรู้จักวางตนในสังคม เอื้อเฟื้อและเสียสละ ค้นหาเมื่อ

วันที่ 10 มกราคม 2552 จาก www.panya4u.com

คุณากร/ปรับปรุง วศิน/ตรวจ 18 พฤศจิกายน 2555 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125/ตอนที่ 31 ก/หน้า 25/8

กุมภาพันธ์ 2551 ,พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนพ.ศ. 2551 มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติ

ค้นหาเมื่อ 21 มกราคม 2552 จาก [http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA77/%CA77-](http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA77/%CA77-20-2551-a0001.htm)

[20-2551-a0001.htm](http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA77/%CA77-20-2551-a0001.htm)

กระทรวงวัฒนธรรม. (2558) . ความซื่อสัตย์ ค้นหาเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552

จาก <https://www.m->

[culture.go.th/young/ewt_news.php?nid=108&filename=index](https://www.m-culture.go.th/young/ewt_news.php?nid=108&filename=index)

ศรีสกุล วิบูลย์ศรี. (2014) . วินัยดี ตามวิถีการจนา ค้นหาเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2552 , จาก

<https://me2370.wordpress.com/>

ฤกษ์ชัย คุณูปการ . (2538) . ได้ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของแต่ละสังคมก็จะมีความสัมพันธ์กับระบบ
ศีลธรรม

ของสังคม

ชุติมา สัมพันธ์ . (2558). ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของโรงเรียนสุจริต สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

สิริพร แก้วนุ่น . (2545). ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กประถมศึกษาใน
เขตการศึกษา 12